

Omggaan met burgers met psychische of verstandelijke beperking

Cursus vanuit de Wmo werkplaats
lectoraat Rehabilitatie
dr. Arne van den Bos en drs. Siemen van
der Meulen

Wat gaan we doen in deze twee bijeenkomsten?

- Bijeenkomst 1
 - Kennismaken & doelgroep
 - Contactstijlen en band scheppen
 - Bijeenkomst 2
 - Informatie verstrekken, verkrijgen + activeren
 - Situaties uit het werkveld
- <http://www.youtube.com/watch?v=ebj1rA24kbs>

Bijeenkomst 1 deel 1:(Arne)

- Verwachtingen van deze module + filmpje (10 min)
- Oefening 1: Kennismaken (30 min)
- Oefening 2: Stellingen over omgang met de doelgroep (20 min, in groepjes van vier)
- Theorie: kennis over de doelgroep (door de docenten) en participatie (30 min)

Pauze (15 min)

Bijeenkomst 1 deel 2:(Siemen)

- Theorie: Contact maken en band scheppen (20 min)
- Video Arie “Ik weet dat mensen het raar vinden”. (20 min)
- Oefening 3: Korte uitleg, observatielijsten uitdelen, in drietallen oefenen (30 min)
- Nabespreken opdracht (20 min)
- Let op! Meenemen casus de volgende keer!!!

Oefening 1: Kennismakingsspel

- Vorm tweetallen
- Introduceer jezelf aan elkaar (5 minuten):
 - Waarom heb je je aangemeld als vrijwilliger? Wat doe je als vrijwilliger? Wat is een sterk punt van je als vrijwilliger? Wat hoop je hier te leren?
- Met de hele groep: iedereen introduceert de ander aan de groep

Oefening 2: omgaan met de doelgroep

- Vorm 4 tallen
- Bediscussieer de stelling(en) (15 minuten)
- Theorie over doelgroep en groepsdiscussie over stellingen

Theorie over de doelgroep: algemeen

- De wijkbewoner is een individu
- Centraal staat wat men kan en wil in termen van participatie, niet wat zijn of haar 'label' is

Kenmerken doelgroep: (licht) verstandelijke beperking

- Laag IQ (beneden 75)
- Laag zelfvertrouwen
- Cognitieve (kunnen) en Sociaal-emotionele ontwikkeling (weten wat men kan) loopt achter

Verstandelijke beperking & contact

- Aansluiten door laagdrempelig te zijn (je, jij)
- Let op je eigen verbazing
- Sluit aan in communicatie, zoek overeenkomsten
- Eenvoudige taal: Herhalen, langzaam praten, korte zinnen, voorbeelden geven
- Neem persoon serieus
- Betrouwbaar zijn:
 - “ik ben er voor jou, ik laat weten wat ik doe”
 - “ik zeg wat ik doe en doe wat ik zeg”

Kenmerken doelgroep: Schizofrenie

- Niet: gespleten persoonlijkheid
- Wel: perioden van psychosen (wanen), moeite moet concentreren, in de war zijn, behoefte aan structuur. Begint veelal tussen 15-30 jr. Zie video Arie!

Kenmerken doelgroep: Angststoornissen

- Vele soorten:
 - Specifiek: fobieën. Bv pleinvrees, smetvrees
 - Algemeen:
 - Overmatige angst (rusteloos, irritatie, vermoeid, slaapproblemen, hyperventilatie)
 - Moeite met in de hand houden ervan

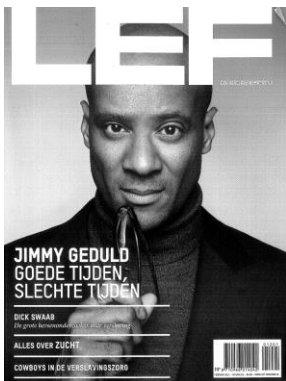
Kenmerken doelgroep: Depressie

- Gedeprimeerde stemming gedurende het grootste deel van de dag.
- Duidelijke daling van belangstelling in aangename activiteiten.
- Verandering in eet- en slaappatroon.
- Vrijwel alle dagen vermoeidheid of energieverlies.
- Gevoel van schuld, hulpeloosheid, bezorgdheid.
- Verminderde capaciteit om zich te concentreren of besluiten te nemen.
- Suïcidale gedachten

Psychiatrische achtergrond & contact

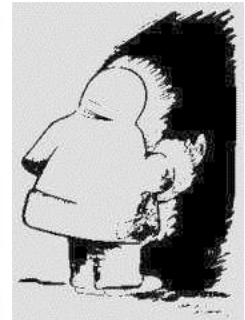
- Op gemak stellen
- Veilige omgeving creëren
- Niet nodeloos over symptomen gaan praten
- Situatie van wijkbewoner als realiteit zien

Stigma

Labels:

WHAT'S ON A MAN'S MIND

“Being sane in insane places” (Science, 1974)

Experiment waarbij 8 gezonde vrijwilligers zich lieten opnemen in een psychiatrisch ziekenhuis.

- Ze mochten 1 x liegen: bij de intake moesten ze zeggen dat ze stemmen hoorden.
- Op de afdeling moesten ze zich gewoon gedragen zoals altijd.
- Gemiddeld duurde het 19 dagen voordat men daar werd ontslagen; geen van de professionals in het ziekenhuis hadden door dat deze mensen niet ziek waren.

Being sane in insane places 2

Conclusie:

- Als men het label “psychiatrisch patiënt” heeft, wordt men ook zo gezien ipv. als een individu
- Hierdoor wordt vnl. gestoord gedrag waargenomen en niet het normale. Alles wat enigszins past bij de diagnose wordt zo geïnterpreteerd
- Zo gaat nuttige info over de persoon en aanknopingspunten ter sociale activering verloren

Een ervaring van een vrijwilliger

- “..Ze praatte steeds over haar problemen en daar ging ik op in, ik vond het erg moeilijk om gesprek te sturen richting vrije tijd en mogelijkheden”.

Conclusie

Er dient een evenwicht gevonden te worden tussen vrijwilligers voorbereiden op doelgroepen en voorkomen van stigmatisering waarbij nuttige informatie mbt. sociale activering verloren gaat. Ervaringen kunnen worden meegenomen in intervisie.

Pauze

Bijeenkomst 1 deel 2:(Siemen)

- Theorie: Contact maken en band scheppen (20 min)
- Video Arie “Ik weet dat mensen het raar vinden”. (20 min)
- Oefening 3: Korte uitleg, observatielijsten uitdelen, in drietallen oefenen (30 min)
- Nabespreken opdracht (20 min)
- Let op! Meenemen casus de volgende keer!!!

Contact maken en band scheppen

- Oriënteren
- Informatie vragen
- Aansluiten bij contactstijl
- Begrip tonen
- (Jezelf laten zien)
- (Inspireren)

Oriënteren

- Onderdeel van contact maken
- Een activiteit om het gesprek te structureren
- De wijkbewoner vertellen wat bedoeling en opbouw van het gesprek is

Oriënteren

Nut:

- De wijkbewoner is op de hoogte van doel, inhoud en verloop gesprek
- De wijkbewoner is gelijkwaardig gesprekspartner, geen object van dienstverlening
- Versterkt de interactie en betrokkenheid

Informatie bij het oriënteren

Wat?

Een beschrijving van de activiteit “activerend huisbezoek”.

Waarom?

Het nut van de activiteit “activerend huisbezoek”

Rolverdeling?

De taken van de vrijwilliger en de taken van de wijkbewoner

Informatie vragen

Open vragen:

Worden meestal beantwoord met meer dan “ja” “nee” of een ander één-woord antwoord

- “Wat heeft u de afgelopen week gedaan?”
- “Waarom raakte u daar zo van overstuur?”
- “Hoe brengt u de dag door?”
- “Wat zou u graag willen doen?”

Informatie vragen

Gesloten vragen:

Worden meestal beantwoord met “ja”, “nee” of een ander één-woord antwoord

- “Deed uw telefoon het niet gister?”
- “Bent u daar overstuur van?”
- “Kunt u met e-mail uit de voeten?”
- “Vind u dit gesprek prettig?”

Band scheppen

Vaardigheden:

- Aansluiten bij de contactstijl van de gesprekspartner
- Begrip tonen

Voorkeuren van contactstijlen

- Fysiek (letterlijk dichtbij iemand zijn)
- Emotioneel (persoonlijke ervaringen met iemand delen)
- Verstandelijk (ideeën of gedachten delen met iemand)
- Levensbeschouwelijk (vaste overtuigingen over waarden in het leven delen met anderen)

Aansluiten bij contactstijl

- Het onderscheiden of de ander behoefte heeft aan fysiek, emotioneel, verstandelijk of levensbeschouwelijk contact
- Dus niet je eigen voorkeur of behoefte!

Oefening 3

- Oefenen in drie(of vier)tallen met het doen van een kennismakingsgesprek met Arie.
- Waar let je op: invoegen, contact maken, contactstijl bepalen.
- Achter je eigen contactstijl komen.
- Gebruik hierbij de observatielijst (toelichten)

Bijeenkomst 2

- Terugkomen op de vorige keer, wellicht verder gaan met oefening 3. (30 min)
 - Ppt sociale hulpbronnen en eigen kracht (15 min) (Arne)
 - Oefening 4: Rollenspel wijkbewoner (wensen en sociale hulpbronnen) (30 min) (Siemen)
- Pauze (15 min)
- Oefenen met eigen casussen (45 min)
 - Evaluatie cursus (30 min) (Arne)

Wensen, eigen kracht, hulpbronnen (15 min.)

1. Wensen achterhalen: wat wilt u doen? wat wilt u bijdragen?
2. Eigen kracht: wat kunt u zelf?
3. Hulpbronnen: waarbij heeft u hulp nodig?
4. Sociaal netwerk: wie in uw omgeving kan u die hulp bieden?

1. Wensen achterhalen

Nut:

- Geeft de vrijwilliger inzicht in wat de wijkbewoner wenst
- Kan leiden tot een doorverwijzing (weet u dat....)
- Is informatie die u door kan geven aan de buurtwerkers
- Maakt duidelijk wat de buurtbewoner zelf wil doen om de wens te realiseren

Vragen

- “Welke wensen heeft u nog m.b.t.....”
- “Wat verwacht u ervan wanneer u....”

2. Eigen kracht

Nut:

Geeft de vrijwilliger zicht op wat iemand zelf kan doen, regie in eigen handen nemen door de wijkbewoner

Rehab'92 / Lectoraat Rehabilitatie

Vragen

- “Kunt u zelf initiatief nemen om.....”
- “Ziet u hindernissen om.....”
- “Kunt u me vertellen hoe u denkt het aan te pakken”

3. Hulpbronnen

Nut:

Geven aan welke mensen of middelen de wijkbewoner nodig heeft om. Welke ondersteuning nodig is.

Rehab'92 / Lectoraat Rehabilitatie

Vragen

- “Wat voor hulp heeft u nodig om aan mee te kunnen doen”
- “Wat moet er geregeld zijn voor u om deel te kunnen nemen aan”
- “Heeft u bepaalde personen / middelen in gedachten die u de hulp kunnen geven”

4. Sociale netwerk

Nut:

De wijkbewoner kijkt binnen de eigen kring wie er hulp kan bieden en de vrijwilliger krijgt zicht op kansen (wat is er) en ondersteuningsvragen (wat moet er geregeld worden)

Rehab'92 / Lectoraat Rehabilitatie

Vragen

- “Weet u iemand die u zou kunnen helpen om.....”
- “Heeft u hulp in het verleden gehad van iemand om..... kunt u daar iets over vertellen”

Rehab'92 / Lectoraat Rehabilitatie

Oefening 4 (30 min.)

- Groepjes van drie (wijkbewoner , vrijwilliger en waarnemer)
- Rollen:
 - U bent wijkbewoner en wilt een activiteit in de wijk ondernemen
 - U bent vrijwilliger en komt op huisbezoek (bespreken observatielijst)

Rehab'92 / Lectoraat Rehabilitatie

Pauze (15 min.)

Eigen casussen (45 min.)

Samenvatting, terugblik

Evaluatieformulier

Lectoraat Rehabilitatie